

En liten juleoppdatering: CHPR før julen ringes inn !

Vi ønsker alle våre venner og samarbeidspartnere GOD JUL!

Litt om noen av prosjektene våre og andre nyheter:

Helsefremming i Helse i kontekst (HEIKO)

Helse i kontekst er et sentralt støttet forskningsmiljø som går over en 8-årig programperiode (2016-2023). Miljøet inneholder de tidligere satsningsområdene ved HiST: Helsefremming, Aktivitet og deltagelse, samt Psykisk Helsearbeid. Formålet med etableringen er å understøtte og utvikle pågående forskning innenfor disse områdene videre etter fusjonen med NTNU. Miljøet omfatter ca. 50 forskere med forskjellig profesjonsbakgrunn, og legger seg tett opp til strategier nevnt i Folkehelsemeldingen (Meld.St.19, 2014-2015). Fokus rettes mot at

- folk skal kunne leve gode liv med sykdom og funksjonstap
- livskvalitet og trivsel fremmes gjennom sosial integrasjon og følelse av mestring
- psykisk helse er sentral

I Folkehelsemeldingen forstås helse som et fenomen som er kontekstavhengig = Helse i kontekst. Forskningsmiljøet har som felles mål å utvikle ny kunnskap om helse i kontekst, hvor deltagelse, samhandling, medvirkning og hverdagsliv er sentrale faktorer i å fremme helse. Helse i kontekst er dermed et supplement til en individorientert medisinsk forståelse og er nært knyttet praksisfeltet.

De som leder HEIKO er: Professor Birthe Loa Knizek, Professor Toril Rannestad og Professor Kjersti Vik.

Health Promotion WorthWhile – delprosjekt om ungdom.

I prosjektet «Health Promotion WorthWhile» har det i delprosjektet i WP1 om helsefremming hos ungdom vært et godt, interessant og produktivt år. En av de største arbeidsoppgavene har vært å utføre datasamling (pilot og T1) blant elever på fem VGS i Trondheim der helsesøstre i Trondheim jobber med det universelle helsefremmende initiativet «Mestringsgrupper for ungdom (MEST)». Det har vært interessante samarbeidsmøter med Trondheim kommune og forskningsgruppen har også hatt glede av å delta på konferanser. Prosjektet har blitt presentert ved blant annet 8th Nordic Health Promotion Research Conference i Jyväskylä i juni der vi holdt work-shop, poster og oral innlegg, samt tre orale presentasjoner på senterets egen konferanse i september. Det som står for tur neste år er følge opp samarbeidet med Trondheim kommune og Fylkeskommunen med en datasamling (T2) ved de samme fem skolene. Med dette er målet å skape ny kunnskap som kan komme mange unge til gode. Vi ser også fram til nye utfordringer i 2017!

Deltakere fra senteret er: Førsteamanuensis Unni Karin Moksnes (Leder) og stipendiatene Hanne Nissen Bjørnsen og Regine Ringdal. Professor Geir Arild Espnes og førsteamanuensis Mary-Elizabeth Bradley Eilertsen er biveiledere. Med i prosjektet er også masterstudentene: Hege Riis Corneliussen, May Bente Brynes Gylland og Camilla Bjugn.

Mari Darre Longva har levert en masteroppgave tilknyttet prosjektet.

Oppvekst i bygder.

Prosjektet «Oppvekst i bygder» er en serie av tverrsnittsdata hvor en følger ungdoms helse i et 20-årsperspektiv. Oppvekst i bygder hadde sin første datainnsamling i 1996. Siden er data blitt samlet inn tre ganger; i 2001, 2006, 2011 og datasamling er i disse dager i ferd med å avsluttes. Prosjektet har som overordnet mål å skaffe kunnskap om ungdoms psykiske og fysiske helse og faktorer som påvirker ungdoms helse, f.eks fysisk aktivitet, organiserte aktiviteter, skole, trivsel i lokalsamfunnet og sosial kontakt. Med dette datagrunnlaget har man en unik mulighet til å skape kunnskap om hvordan ungdoms opplevelse av helse, oppvekst, miljø, helseatferd og trivsel har endret seg over 20 år.

Deltagere fra Senteret er Geir Arild Espnes og Unni Karin Moksnes. I tillegg arbeider masterstudentene: Kristin Myklevoll, Anne Siri Fallet Mosand og Pernille Lundervoll Holtan på prosjektet.

Arbeid med EU-søknad mot ungdom.

Det er i samarbeid med åtte europeiske land sendt inn søknad i første runde til EU's rammeprogram Horizon 2020 Work Programme (2016-2017) "Health, Demographic Change and Wellbeing". Svar venter på nyåret og der avgjøres det om vi får mulighet til å fortsette søknadsarbeidet.

Med fra Senteret er:

Mary-Elizabeth Bradley Eilertsen, Unni Karin Moksnes og Geir Arild Espnes.

ARK (<https://hunt-db.medisin.ntnu.no/ark/>)

Dette har vært et godt år for ARK prosjektet «Arbeidsmiljø og klima undersøkelse». Hele 18 universitet og høyskoler har nå tatt i bruk ARK som arbeidsverktøy og det er samlet inn data fra over 17.000 respondenter. Verktøyet oversettes og tilpasses nå svenske forhold og vil bli tatt i bruk av Høgskolan Väst neste vår. Det blir spennende. ARK arrangerte sin årlige erfaring og lærings konferanse ved Gardemoen i juni med rundt 100 deltagere. Temaet for årets konferanse var viktigheten av å ha et strategisk og langsiktig perspektiv og tillit i organisasjonen når arbeidsmiljø og gode tiltak skal utvikles. Forskning fra fra ARK-databasen har også blitt presentert ved 12th European Academy of Occupational Health Psychology Conference i Athen og SRHE International Conference on Research into Higher Education i Newport, South Wales. Det har blitt inngått internasjonalt samarbeid med flere anerkjente arbeidslivsforskere rundt utvikling av ARK.

Nytt av året er lanseringen av ARK sin egen film som er ment som støtte i gjennomføring av ARK. Filmen finnes i både norsk og engelsk versjon.

Se: <https://www.youtube.com/watch?v=Zl4vxAtgXPg&index=1&list=PLUHTGp7T4Zn8yPeDpg2cba64KOPlahKzH> Med et ønske om et god jul og et godt nytt år fra gjengen i ARK!

De som er med fra NTNU senteret er:

Kirsti Godal Undebakke, Marit Christensen, Siw Tone Innstrand som de sentrale. Monica Lillefjell og Geir Arild Espnes deltar også.

PROFOOSE – Prosjekt om matsikkerhet med Universiteter i Portugal.

PROFOOSE ble avsluttet som prosjekt under Forumet september 2016 ved en sesjon der. Prosjektet har prøvd ut og analysert ulike tiltak for å bidra til bedre kosthold og effekter på helse og trivsel hos unge og eldre i Portugal. Data fra HUNT er blitt analysert som bakgrunns-data og en del av underlaget for prosjektet.

Den første artikkelen fra prosjektet er i ferd med å bli publisert:

André B., Canhão H., Espnes GA., Ferreira Rodrigues AM, Gregorio MJ., Nguyen C., Sousa R., Grønning K., (2016). Is there an association between food patterns and life satisfaction among Norway's inhabitants ages 65 years and older? *Appetite*, <http://dx.doi.org/10.1016/j.appet.2016.12.016>

Fra Senteret har Beate Andre, Kjersti Grønning, Camilla Nguyen og Geir Arild Espnes deltatt.

PRACTA (Activating the Elderly in Medical Practice) (<http://practa.wum.edu.pl/en/node/60>)

PRACTA er et fireårsprosjekt som avsluttes i Februar 2017, hadde sin oppsummeringskonferanse den 17. November 2016 med seminaret "Diverse facets of activating the elderly in medical practice". Forskings og utviklingsresultatene av PRACTA ble presentert sammen med konklusjonene så langt av analysene av data fra prosjektet. Mer enn 8800 pasienter i alderen 50+ og deres 393 GPs har deltatt i prosjektet.

PRACTA ble også presentert på konferansen "Together for Innovation In Health" 8-9 desember i Krakow Polen (<http://www.ncbr.gov.pl/aktualnosci/art,4759,rozpoczela-sie-konferencja-polsko-norweska.html>). PRACTA's hensikt og resultater ble presentert av Marta Rzadkiewicz. Sesjonen ble ledet av prof. Geir Arild Espnes, lederen av den norske delen av prosjektet og partner i programmet. Hans innledningsforelesning var på temaet helsefremmingens rolle i forebygging av ikke-smittsomme-sykdommer.

Det er nå i gang et arbeide med publisering fra prosjektet.

INHERIT (<http://www.inherit.eu/>)

Det overordnede målet med INHERIT (INter-sectoral Health Environment Research for InnovaTions) er å definere effektive inter-sektorielle policyer og finne effektive måter å arbeide på tvers av sektorer med å fremme helse og trivsel. Det arbeides i prosjektet også med å takle viktige miljø-stressorer og beslektede.

[INHERIT](http://www.inherit.eu/) ønsker å bringe sammen relevante "bestillere fra ulike sektorer, inklusive privat sektor. INHERIT skal støtte inter-sektorielt samarbeid på klima, omgivelser på helse gjennom å teste ut ulike intervensjoner i 12 ulike piloter på tvers av de 13 deltagerlandene og 18 deltagerne. Den 15. og 16. desember hadde prosjektet styringsgruppemøte i Bilthoven Nederland der første arbeidspakkes 1. produkt, rapporten «*Exploring Triple-Win Solutions of Living, Moving and Consuming that Encourage Behavioural Change, Protect the Environment, Promote Health and Equity*» ble presentert og diskutert samt at arbeidet framover i prosjektet ble presentert. Til stede fra senteret var Monica Lillefjell og Geir Arild Espnes og presenterte planene for arbeidspakke 4. Som Senteret leder.

Kirsti Anthun Sarheim og Camilla Nguyen fra Senteret er også med i prosjektet.